

Київська Академія 19 (2022): 217–219.
doi 10.18523/1995-025X.2022.19.217-219
<http://ka.ukma.edu.ua>

Валентина Бочковська

Качур, Ірина.
Діяльність родини Шліхтинів (1755–1785)
у контексті приватного книговидання
Львова XVIII століття. Монографія-каталог
(Львів: ЛННБ України
ім. В. Стефаника, 2021), 450 с.: іл.

В історико-книгознавчій праці Ірини Качур піднімається одна з найменш досліджених тем у царині українського книговидання, а саме: діяльність приватних друкарень, які видавали книги латинським шрифтом, і це дозволяє відтворити ціліснішу картину історії книгодрукування в Україні. Книжка на документальній основі висвітлює видавничу активність представників роду Шліхтинів та вводить до наукового обігу найновіші біографічні відомості про них. До джерельної бази роботи залучено примірники шліхтинівських видань, що нині зберігаються у фондах бібліотек, музеїв та архівів України, а також закордонних інституцій. Авторка використала матеріали 28 книгозбірень: Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, Наукової бібліотеки Львівського державного. Університету ім. Івана Франка, Національної бібліотеки НАН України ім. В. Вернадського, Наукової бібліотеки Одеського національного університету ім. В. Каразіна, приватної колекції Анатолія Неділського, Баварської державної бібліотеки в Мюнхені, Бібліотек князів Чарторийських у Кракові, Національної бібліотеки у Варшаві, Бібліотеки Католицького університету у Любліні, Бібліотеки Національного Закладу «Оссолінеум» у Вроцлаві, Бібліотеки Варшавського університету та ін.

У монографії на документальній основі викладено історію друкарні, реконструйовано репертуар її видавничої продукції та подано

книгознавчий аналіз видань, представлено попримірниковий опис виявлених екземплярів, висвітлено особливості їхнього художнього оформлення, зібрано інформацію про розповсюдження та побутування примірників у другій половині XVIII–XIX століттях.

Праця складається з двох частин: історико-книгознавчого дослідження і каталогу, а також двох додатків: «Книжкові прикраси та ілюстрації у виданнях Шліхтинів» і «Філіграні на папері видань Шліхтинів». У першій частині — ґрунтовному дослідженні — вперше простежено історію діяльності однієї з найменш досліджених приватних друкарень Львова XVIII ст. Що ж до каталогу, то він містить 156 позицій, де зафіксовано 519 примірників у 28 як українських, так і закордонних книгозбірень — Польщі, Німеччини, Литви, Австрії, Франції, Швеції, Ізраїлю. Важливо, що Ірина Качур дослідила не лише історію та репертуар друкарні, але й поза її увагою не залишилися інтролігаторська та книгопродавча робота: було проаналізовано художнє оформлення, провенієнції та розповсюдження видань, папір і філіграні. Не менш корисними у монографії є покажчики: авторів, перекладачів, видавців, друкарів та інших осіб, згаданих в описах видань; філіграней та використаних зразків паперу; провенієнцій збережених примірників з інформацією про їхніх власників і книгозбірні.

Потребу глибшого вивчення діяльності друкарні Шліхтинів зумовлено ще й тим, що існує значна кількість нелегальних видань і контрафакцій, а також топографічно і хронологічно не визначених друків видавничого репертуару. Комплексний підхід, зокрема те, що авторка не оминула увагою аналіз шрифтів, художнього оформлення та філіграней, дозволив атрибутувати неідентифіковані або помилково визначені місця видань. В нагоді книгознавцям, історикам та мистецтвознавцям стануть додатки, що містять підбірку мідеритних ілюстрацій та гербів, дереворитних заставок, він'еток і тематичних ілюстрацій, ініціалів, виливних прикрас і філіграней паперу шліхтинівських видань.

Авторка значно розширила джерельну базу за рахунок архівних матеріалів, що дозволило суттєво доповнити історію діяльності друкарні. Низку документів, які стосувалися родини Шліхтинів та друкарні, було нею оприлюднено ще у статті 2005 р.¹, а для цієї

¹ Ірина Качур, «Львівська друкарня Шліхтинів (1755–1785): з неопублі-

монографії вона залучила публікацію українського дослідника Андрія Фелонюка 2012 р., де аналізуються виявлені ним документи в архівах Львова та Варшави щодо просопографічних даних життя і професійної діяльності родини Шліхтинів². До уваги було взято й останні публікації польських дослідників Агати Двожак та Галини Русінської-Гертих, дотичні до теми дослідження³.

Підсумовуючи можна констатувати, що праця Ірини Качур заповнила прогалину у висвітленні українського книговидання, адже історія книги латинським шрифтом у Львові XVI–XVII ст. розроблена досить добре, натомість латиношрифтні видання XVIII–XIX ст. залишалися маловідомими. Монографія-каталог започаткувала системне й ґрунтовне вивчення діяльності та продукції приватних тогочасних друкарень, які, конкуруючи з церковними типографіями, продовжували традиції книгодрукування у Львові.

Bibliography

Dworzak, Agata. *Lwowskie środowisko artystyczne w XVIII wieku w świetle ksiąg metrykalnych i sądowych*. Kraków: Wydawnictwo Attyka, 2018.

Feloniuk, Andrii. «Shlikhtyny — lvivski drukari XVIII stolittia.» *Lviv: misto — suspilstvo — kultura: Zb. nauk. prats* 8, p. 2 (2012): 195–209.

Kachur, Iryna. «Lvivska drukarnia Shlikhtyniv (1755–1785): z neopublikovanykh materialiv.» *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteki im. V. Stefanyka* 13 (2005): 3–17.

Rusińska-Giertych, Halina. *Kultura książki polskiej we Lwowie w okresie oświecenia*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2018 (Acta Universitatis Wratislaviensis, No 3815).

кованих матеріалів,» *Записки Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника* 13 (2005): 3–17.

² Андрій Фелонюк, «Шліхтини — львівські друкарі XVIII століття,» *Львів: місто — суспільство — культура: Зб. наук. праць* 8, ч. 2 (2012): 195–209.

³ Agata Dworzak, *Lwowskie środowisko artystyczne w XVIII wieku w świetle ksiąg metrykalnych i sądowych* (Kraków: Wydawnictwo Attyka, 2018), 514 s.; Halina Rusińska-Giertych, *Kultura książki polskiej we Lwowie w okresie oświecenia* (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2018), 388, [1] s. (Acta Universitatis Wratislaviensis, No 3815).